

Minu jaoks oli septembri esimene päev sellel sügisel ebatavalisem kui mitmete viimaste aastate jooksul. Ei olnud vaja selga tõmmata triikimislaualt võetud valget pluusi ega kätte võtta lillekimpu õpetajale. See tee on lõppenud, kevadel helises vana tuttav koolikell minule viimast korda. Teadmine, et miski on möödunud, teeb meele nukraks. Kuigi pingis istudes ja õpetajat kuulates nii mõnigi kord tühimus peale tuli, jäävad õpinguaastafest meelde ilusad mälestused ja teadmised, mida elukoolis rakendada tuleb.

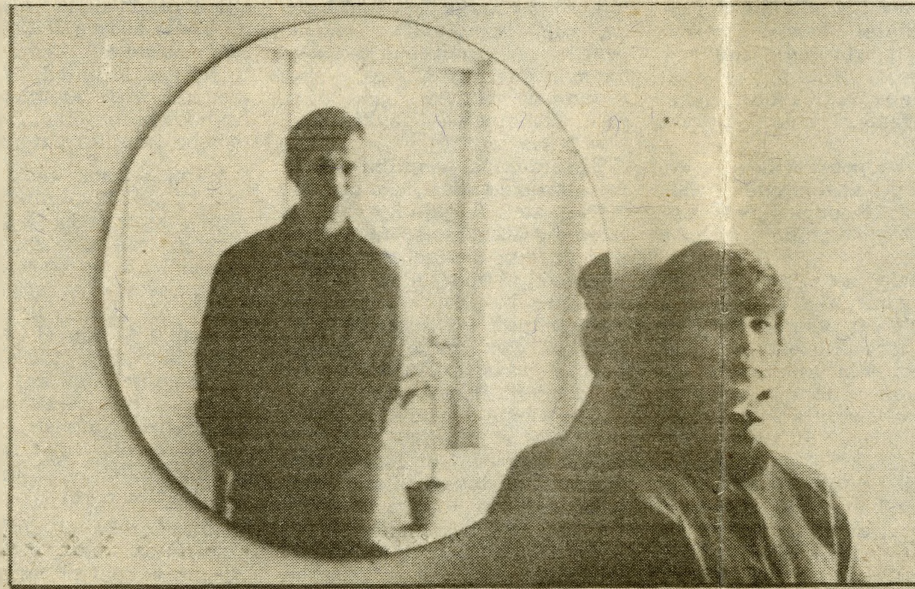
Me elame huvitava ajal. Aina muutused ja ümberkorraldused. Toimub ka kooliuuendus. Kas õpilased enam ei igavle hallis argipäevas? Kas iga tund on nüüd võrratult huvitavam, kui minul omal ajal? Ei tea. Uudiseks (kuigi ka veidi segadusttekitavaks) oli klassinumeratsiooni muutumine tänavusest õppeaastast. Iseasi, kas seda just nii hästi vajatakse. Kuid väike formaalsus uuendusi täis koolireformi kõrval ei häiri vahest kedagi.

Mõtisklus koolikella helinata

Tõelised muutused alles hakkavad tulema.

Koolinädalast. Käesolevast õppeaastast rakendatakse paljudes koolides viiepäevast tööädalat. Kas see end ka õigustab, näitab aeg. Õpilaste seas on lisapuhkepäev tekitanud kaks erinevat seisukohta. Ühed on kindlad, et laupäev peab prii olema, ning teised jälle kurdavad, et ei jaksa selle arvelt argipäeviti rohkem õppida. Eks ole mõlemail ühtviisi õigus. Kes siis soovib laupäeviti kooli tötata, kui vanemad on kodus. Kõik ärasõidud ja pereüritused tuleb seetõttu planeerida pärastlõunale. Aga ka liiga pikad koolipäevad pole meeldivad, 7—8 tundi tõsist mõttetööd väsitab tõepoolest. Tean omast käest, et tihti juba 6. tunni ajal loobuti õpetajat kuulamast, sest lihtsalt ei suudetud niipalju erinevat materjali haarata.

Selle vältimiseks tuleks tunni-



Kõnelus III.

Tapper Oja foto

plaanid muuta õpilasesõbralikumaks. Tunniplaanide koostamisel oleks kasulik nõu pidada õpilaste endiga. Tunniplaan ei ole koolilapsele nii tühine mure nagu tunduda võib ning seda tuleb arvestada.

Puhkepäevadest. Ka siin on veel probleeme. Tihti kipuvad armsad pedagoogid unustama, et nädalavahetus pole puhkuseks mitte ainult neile, vaid ka õpilastele. Nõnda tekib algul kooliväsimus, hiljem tühimus, siis käegalöömine ja popitegemine. Õpilane pole ju raal, kes kõike automaatselt salvestada suudab. Temalgi on omad inimlikud nõrkused, mitte igaks päevaks ei suuda ta võrdselt korralikult tunde ette valmistada, mitte igal päeval ei ole ta valmis vastama kõike, mida on kohustatud teadma. Tervitatav on siinjuures uuendus, mille kohaselt edukas õppiija võib oma äranägemisel puududa nädalas ühel koolipäeval, et end täiendada. Nii jääb rohkem aega iseseisvaks õppetööks ning ka väike hingetõmbepaus pole liiast. Huvidest. Kõike võrdselt hästi

teada ja osata suudavad vähesed. Enamikul kujunevad välja meelised tunnid, mille vastu tuntakse rohkem huvi. Et sellega süvendatult tegelda, peab olema tohutult tahtmist ja kannatlikkust. Õpetajad ei saa arvestada sellega, et paljudele ei ole nende õpetatav aine kõige tähtsam. Seetõttu kujunebki välja situatsioon, kus selle asemel, et osata üht ainet hästi, ei osata tegelikult ühtki.

Õppimisest. Hinnete senine süsteem end ei õigusta. Kolme ja kolme vahel võib olla liiga suur vahe. Kas võetakse kasutusele 10-palli süsteem nagu tänavustel kõrgkoolide sisseastumiseksamitel või mõeldakse välja midagi hoopis uut, pole teada. Kuid selge on, et muudatus selles osas peab toimuma, kui tahame, et hinded peegeldaksid teadmisi objektiivselt. Aga seda me ju tahame.

Ka koolimajast. Pole liialdus öelda, et enamik tänapäeva kooli on inimvaenulikud. Suurtes standardsetes kivi-karpides ei tunne end vabalt ei õpilane ega

õpetajagi. Suhtlemine ja üksteise mõistmine on pingerikas, konflikte esineb sagedasti. Viimasel ajal on õnneks hakatud aru saama, et kooli vaimsus ja ühtekuuluvustunne ei ole seda suurem, mida suurem on maja, vaid pigem vastupidi.

Vaatan neid plikatirtse-poisipõlde, kellel koolitee alles algab, ning hinge närib väike kaduseus. Muudatused koolielus hakkavad nüüd, kui mind enam koolis pole.

Soovin, et kui minu lapsed kord enda järel koolimaja ukse sulgevad, on neil suure teadmispagasi kõrval ka tubli annus hinge- ja haridust kaasa võtta. Et selleni jõuda, tuleb koolireform sõnadest tegudeks muuta. Selleks palju jõudu ja pealehakkamist kõigile kooliuuendajatele!

Jõudu Sulle, Harjumaa kooli

KÜLLI KOPPELMAA